

**“Maktab va oliy ta’lim tizimida tasviriy san’at darslarining o‘zaro uzviyligi
va ijodiy rivojlanishga ta’siri”**

Aslonova Shaxnoza Islom qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san’at magistratura ta’lim yo‘nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab va oliy ta’lim tizimida tasviriy san’at fanlarining o‘zaro uzviy bog‘liqligi, shuningdek, bu jarayonning o‘quvchilarning ijodiy rivojlanishiga ta’siri tahlil qilinadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, maktab bosqichida olingan asosiy san’at ko‘nikmalari oliy ta’limda chuqurlashtiriladi, talabalarga murakkab loyihalar, mustaqil ijodiy ishlar va professional san’at ko‘nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi.

Kalit so‘zlar: Tasviriy san’at, maktab ta’limi, oliy ta’lim, ijodiy rivojlanish, estetik kompetensiya, uzviylik

Tasviriy san’at fanlari maktab va oliy ta’lim tizimida talabalarning ijodiy va estetik rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Maktab bosqichida o‘quvchilar chizmachilik, rang-baranglik, shakl va kompozitsiya asoslarini o‘rganadilar. Bu bilimlar oliy ta’limda murakkab grafik loyihalar, dizayn ishlari va interaktiv ijodiy vazifalarda qo‘llaniladi. Shu tarzda, maktab va oliy ta’lim tizimidagi uzviy bog‘liqlik o‘quvchilarning ijodiy va kognitiv rivojlanishini mustahkamlaydi va ularni professional san’at ko‘nikmalariga tayyorlaydi.

Maktab va oliy ta’lim tizimida tasviriy san’at fanlarini uzviylashtirish o‘quvchilarning ijodiy, estetik va kognitiv rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Maktab bosqichida o‘quvchilar chizmachilik, ranglarni aralashtirish, shakl va kompozitsiya asoslarini o‘rganadilar. Bu jarayon nafaqat vizual tafakkur va rang uyg‘unligini rivojlantiradi, balki o‘quvchilarda ijodiy fikrlash, muammolarni hal qilish va mustaqil ishlash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu bilim va ko‘nikmalar oliy ta’lim bosqichida yanada chuqurlashtiriladi, talabalarga murakkab grafik loyihalar, interaktiv dizayn ishlari va mustaqil ijodiy ishlarni bajarishga imkon yaratadi.

Maktab va oliy ta’limdagi uzviylashtirish o‘quv jarayonining tizimli va samarali bo‘lishini ta’minlaydi. Maktabda olingan nazariy bilimlar va amaliy ko‘nikmalar oliy ta’limda murakkab loyihalarda qo‘llaniladi. Masalan, maktabda o‘rgatilgan rang uyg‘unligi, shakl va chizmalarni yaratish qobiliyatlari oliy ta’limda murakkab dizayn loyihalarini bajarishda mustahkam poydevor bo‘lib xizmat qiladi. Shu tarzda, maktab va oliy ta’limdagi uzviy bog‘liqlik talabalarda ijodiy va estetik rivojlanishni bir-birini to‘ldiradigan tarzda shakllantiradi.

Uzviylashtirish jarayoni o'quvchilarda estetik did va san'atga bo'lgan qiziqishni oshirishga yordam beradi. Maktab bosqichida olingan bilimlar oddiy chizmalar va rangli tasvirlar orqali mustahkamlanadi, oliy ta'limda esa talaba murakkab kompozitsiyalar, grafik loyihalar va interaktiv dizayn ishlari orqali estetik qarashlarini rivojlantiradi. Bu jarayon o'quvchida san'atga nisbatan hissiy va intellektual qobiliyatlarni uyg'otadi, ijodiy tafakkur va mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Shuningdek, uzviylashtirish o'quvchilarda amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Maktab bosqichida o'rganilgan chizmachilik, ranglar bilan ishlash va kompozitsiya asoslari oliy ta'limda murakkab loyihalarda qo'llaniladi. Talaba ushbu ko'nikmalarni murakkab grafik ishlar, interaktiv dizayn va professional amaliy ishlar orqali mustahkamlaydi. Shu bilan birga, uzviylashtirish o'quv jarayonini tizimli va samarali qiladi, talabalarga ijodiy qarorlar qabul qilish, mustaqil ishlash va professional ko'nikmalarni rivojlantirish imkonini yaratadi.

Maktab va oliy ta'lim tizimida uzviylashtirish ijodiy fikrlash va kognitiv rivojlanishni rag'batlantiradi. Maktab bosqichida o'quvchi vizual tafakkur, shakl va rang uyg'unligini tushunish, oddiy chizmalarni yaratish orqali fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Oliy ta'limda esa talaba ushbu ko'nikmalarni murakkab loyihalarda qo'llaydi, ijodiy qarorlar qabul qilish va mustaqil ijodiy ishlarni bajarish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu tariqa, uzviylashtirish o'quvchilarning kognitiv va ijodiy salohiyatini tizimli ravishda shakllantiradi.

Uzviylashtirish jarayoni shuningdek, o'quvchilarda san'atga bo'lgan qiziqishni oshiradi va ularni professional faoliyatga tayyorlaydi. Maktabda olingan bilimlar va ko'nikmalar oliy ta'limda murakkab loyiha va amaliy ishlar orqali mustahkamlanadi. Bu esa talabalarda o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantiradi va ularni mustaqil ijodiy ishlar bajarishga rag'batlantiradi. Shu bilan birga, uzviylashtirish o'quvchilarda san'at asarlarini tanqidiy baholash, estetik qarashlarni rivojlantirish va professional yondashuvni shakllantirishga yordam beradi.

Oliy ta'limda maktab bilan uzviy bog'liqlik talabalarga professional va amaliy ko'nikmalarni shakllantirish imkonini beradi. Talaba murakkab grafik loyihalarni yaratish, interaktiv dizayn ishlarini bajarish va o'z ijodiy qarashlarini amaliyotga tatbiq etish orqali maktabda olingan bilimlarni kengaytiradi va mustahkamlaydi. Shu tariqa, maktab va oliy ta'limdagi uzviylashtirish o'quvchilarning ijodiy va kognitiv rivojlanishini tizimli va samarali qiladi.

Bundan tashqari, maktab va oliy ta'lim tizimida uzviylashtirish ijodiy motivatsiyani oshiradi. Maktabda o'quvchilar oddiy loyihalar orqali o'z ijodiy qobiliyatlarini kashf qiladi, oliy ta'limda esa murakkab loyiha va amaliy ishlarda bu qobiliyatlar yanada rivojlantiriladi. Talabalar o'z ishlariga mas'uliyat bilan yondashadi,

mustaqil qarorlar qabul qiladi va ijodiy jarayonda faol ishtirok etadi. Bu jarayon o'quvchilarda ijodiy tafakkur, mas'uliyat va o'zini ifodalash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Xulosa qilib aytganda, maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarini uzviylashtirish o'quvchilarning ijodiy, estetik va kognitiv rivojlanishini ta'minlaydi. Maktabda olingan bilim va ko'nikmalar oliy ta'limda chuqurlashtiriladi, talabalarda murakkab loyihalar yaratish, amaliy san'at ko'nikmalarini rivojlantirish va mustaqil ijodiy ishlash qobiliyatini shakllantiradi. Shu tariqa, maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviylashtirilishi o'quv jarayonini tizimli, samarali va mantiqiy qiladi hamda talabalarining ijodiy va professional salohiyatini oshiradi.

Maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarini uzviylashtirish o'quvchilarning ijodiy, estetik va kognitiv rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Maktab bosqichida olingan bilim va ko'nikmalar oliy ta'limda chuqurlashtiriladi, talabalarga murakkab grafik loyihalar yaratish, amaliy san'at ko'nikmalarini rivojlantirish va mustaqil ijodiy ishlar bajarish imkonini beradi.

Uzviylashtirish o'quv jarayonini tizimli va samarali qiladi, o'quvchilarda estetik did, vizual tafakkur, ijodiy fikrlash va mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, fanlar o'rtasidagi bog'liqlik san'atga bo'lgan qiziqishni oshiradi, talabalarining professional va amaliy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Natijada, maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviy bog'liqligi talabalarining ijodiy va professional salohiyatini oshiradi hamda ularni estetik, madaniy va kognitiv jihatdan rivojlangan shaxs sifatida tarbiyalaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov S. A. (2017). Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности. *Педагогическое образование и наука*, 2, 109–110.
2. Shavdirov S. A. (2017). Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. *Eastern European Scientific Journal*, 1, 131–134.
3. Shovdirov S. A. (2024). Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari. *Inter Education & Global Study*, 1, 8–14.
4. Shavdirov S. A. (2018). Изобразительному и прикладному искусству. *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*, 84–85.
5. Baymetov B. B., & Shovdirov S. A. (2023). Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts. *International Journal on Integrated Education*, 4(3), 60–66.

6. Ibraimov X., & Shovdirov S. (2023). Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. *Science and Innovation*, 2(B10), 192–198.

7. Shovdirov S. (2023). Tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarni shakllantirishda o'quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o'rgatish. *Eurasian Journal of Academic Research*, 3(12), 193–196.